

Länsstyrelsen
Örebro län
Kulturmiljövård
Raoul Hjærtström

L 1491

1 (4)

BESLUT
Datum
1996-12-13

Vår beteckning
221-07995-89
jfr dnr

Hällefors sk
Vs

Hällefors kommun
Box 79
712 21 Hällefors

delg. kvitto

Riksantikvarieämbetet och
Statens historiska museer
Ink. 1996-12-27
Dnr. 310-6942-1996

Byggnadsminnesförklaring av Krokbornsparken, fastigheten Hällefors 9:52 i Hällefors samhälle, Hällefors socken och kommun, Västmanland.
(2 bilagor)

BESLUT

Med stöd av 3 kap 1 § lagen om kulturminnen (KML) förklarar länsstyrelsen Krokbornsparken som byggnadsminne.

Med stöd av 3 kap 2 § KML meddelar länsstyrelsen samtidigt följande skyddsföreskrifter:

Byggnadsminnet omfattar fastigheten Hällefors 9:52, på bilagda karta avgränsad med fet, svart linje och av Svartälven.

1. Parkområdet, med gångsystem, får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras.
2. Parken skall vårdas och underhållas enligt en särskild vårdplan, som godkänts av länsstyrelsen.
3. Minnesstenen över Detlof Heijkenskiöld (A på kartan) får inte flyttas, tas bort eller ändras.
4. Danspaviljongen (B) får inte rivas, flyttas eller ändras. Den skall underhållas så att den inte förfaller. Underhåll skall utföras med material och metoder som är anpassade till byggnadens egenart.
5. Utomhusteaterns gradänger (C) får inte tas bort eller ändras.
6. Förändring av övriga byggnader och anläggningar skall utföras på ett sådant sätt att parkens utseende och karaktär inte förvanskas. Samråd skall ske med länsstyrelsen.

1997-05-02 beslut...
Kopia till BM-reg./reg

Kra62

POSTADRESS	GATUADRESS	TELEFON	DIREKTTEL	MAILADDRESS	TELEFAX	POSTGIRO
701 86 Örebro	Stortorget 22	019 - 19 30 00	019 - 19 30 68	Rahj@t.lst.se	019 - 19 30 10	3 51 88 -2

BESLUT

Datum
1996-12-13

Vår beteckning
221-07995-89
jfr dnr

Länsstyrelsen lämnar råd i fråga om vård av mark, vegetation och byggnader.

Om det finns särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § KML lämna tillstånd till att byggnadsminne ändras i strid mot skyddsföreskrifterna.

Inom området för byggnadsminnet finns lämningar, som i egenskap av fasta fornlämningar omfattas av skydd enligt 2 kap KML. Exempel på sådana lämningar är "Skams källare", spår efter tidigare busk- och planteringsarrangemang, m m.

Enligt 3 kap 21 § KML tillämpas beslut enligt 1 § utan hinder av att talan förs mot beslutet.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

I skrivelse till länsstyrelsen 1989-07-06 väckte L. . . . ., Stockholm, fråga om byggnadsminnesförklaring av folkparken Krokbornsparken. I enlighet med 3 kap 8 § KML har länsstyrelsen underrättat inskrivningsmyndigheten vid Lindesbergs tingsrätt härom.

Mot bakgrund av anläggningens karaktär och de därmed sammanhängande kraven på speciella skyddsföreskrifter, bl a i fråga om vård och underhåll, inleddes under hösten 1991 överläggningar mellan länsstyrelsen, riksantikvarieämbetet och Sveriges Lantbruksuniversitet.

Utifrån vad som då framkom ställde riksantikvarieämbetet 1992, i särskild ordning, medel till förfogande för att utarbeta behövliga underlag för en byggnadsminnesförklaring. För uppgifterna anlätades f avdelningsdirektören vid ämbetet, Åke Nisbeth, för dokumentation av Krokbornsparkens historia, samt landskapsarkitekten Kjell Lundquist, Sveriges Lantbruksuniversitet, för att sammanställa underlag för en vårdplan.

Under perioden 1992-1996 har Nisbeth och Lundquist, tillsammans med representanter för länsstyrelsen och Hällefors kommun, haft flera överläggningar i Hällefors med anledning av deras uppdrag samt om övriga förberedelser för en byggnadsminnesförklaring av Krokbornsparken.

Under våren och sommaren 1996 färdigställdes historiken över parken och underlaget för vårdplanen. Länsstyrelsen har därefter under hösten haft flera samråd med Hällefors kommun, Miljönämnden, och riksantikvarieämbetet om skyddsföreskrifter för byggnadsminnet.

MOTIVERING

Krokbornsparken började anläggas 1796 på initiativ av dåvarande ägaren till Hällefors Bruk, bergsrådet m m Detlof Heijkenskiöld.

Parken anlades som en folk- och nöjespark för befolkningen på orten. Den gavs en mycket genomtänkt och medveten gestaltning, vars övergripande plan utgörs av ett system av raka gångar, som sammanstrålar i en central plats. Mellan de raka gångarna finns slingrande stigar, som mer ansluter till platsens naturliga vegetation och topografi.

I parken har genom tiderna funnits olika förströelseanordningar som karussell, gungplatser, kägelspel, danssalong, måltavla för skytte, téservering, teater m m.

I gestaltning och socialt syfte har Krokbornsparken ingen motsvarighet bland svenska parker. De ytterst få motsvarigheter som finns från samma tid, slutet av 1700-talet, hör hemma i England och på kontinenten, varibland främst märks "Englischer Garten" i München, anlagd revolutionsåret 1789.

Krokborns grundplan med dess vägar, gångar och centralpunkten i parken är till väsentliga delar bevarad ännu idag. Platserna där olika förströelseanordningar tidigare har legat kan idag identifieras genom uthuggna gläntor i skogen. Deras traditioner fortlever i yngre byggnader. Den nuvarande utomhusscenen, med sina åskådargradänger, är belägen på platsen för den första kända teatern i parken.

Genom sin ålder, art och bevarade äldre karaktär saknar Krokbornsparken motsvarighet inom landet. Även i ett europeiskt perspektiv finns få jämförbara anläggningar av samma ålder. Krokbornsparken, Sveriges äldsta folkpark, fyller därmed väl kraven i 3 kap 1 § KML, "synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde", för att skyddas och bevaras för framtiden som byggnadsminne.

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten i Örebro län (bilaga)

Länsstyrelsen
Örebro län
Kulturmiljövård
Raoul Hjærtström

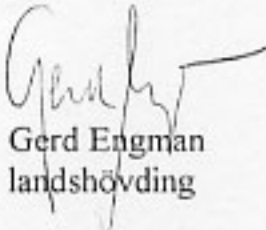
BESLUT

Datum
1996-12-13

Vår beteckning
221-07995-89
jfr dnr

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Gerd Engman jämte ledamöterna Sören Gunnarsson, Raul Björk, Sven-Ove Cederstrand, Mats Sjöström, Kitty Melin-Strandberg, Siv Palmgren, Göran Ståhlberg, Majny Jonsson, Erik Johansson, Lars-Erik Jansson, Lennart Eliasson, Leif Berglund, Lars-Axel Nordell samt suppleanten Sonja Cederlöf.

I den slutliga handläggningen deltog även länsantikvarie Olle Lindqvist och länsassessor Magnus Enhörning.

Gerd Engman
landshövding

Raoul Hjærtström
bitr länsantikvarie

Bilagor

Karta

Hur man överklagar länsstyrelsens beslut

Kopia till

besvärshänvisning)

Riksantikvarieämbetet (delg.kvitto + besvärshänvisning)

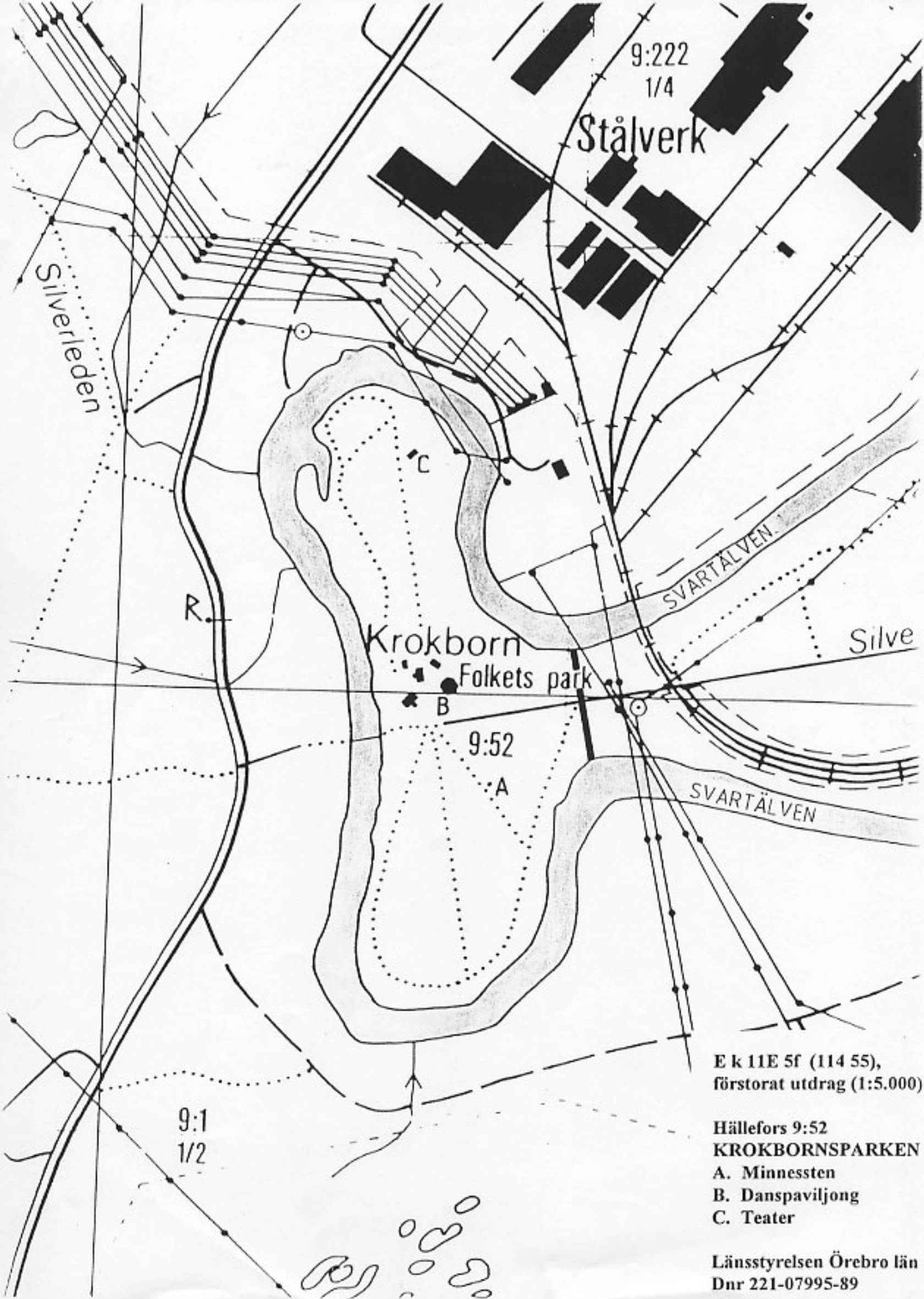
Hällefors kommun, Bildningsförvaltningen

Lantmäterimyndigheten Örebro län

Inskrivningsmyndigheten, Lindesbergs tingsrätt

Örebro läns museum

Lst/Bmreg

E k 11E 5f (114 55),
förstorat utdrag (1:5.000)

Hällefors 9:52
KROKBORNSPARKEN
 A. Minnessten
 B. Danspaviljong
 C. Teater

Länstyrelsen Örebro län
 Dnr 221-07995-89